

ELŐFIZETESI ÁRAK:
 A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4
 Helyben hához kordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétéfő és
 Karácsony utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 1
 A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések:
 kiadóhivatalhoz intézendők
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 11

Készületlenül.

Rendkívül siralmas és veszedelmes dolog az, hogy Magyarország keresztény politikusi és hangadó elemei a szociális mozgalmakat még mindig nem méltányolják eléggé, sőt nagyon sokan vannak, akik ámbár az föltétlen kötelességük volna, még csak annyira sem méltatják a dolgot, hogy e mozgalmakat megismerjék.

Még siralmasabb az, hogy e téren az istentagadók, szabadkőművesek, általában az egyház ellenségei sokkal nagyobb erővel és érdeklődéssel lépnek föl.

Ugy látszik, hogy mi még most is be akarjuk érni azzal, hogy a szociálisták ellen mérges Filipikákat írunk, gyűléseinken Isten és hazá érdekében szónokolunk kiátkozva minden képpen a »hazátlan bitangokat.« Ezrek és százezrek lettek szemünk előtt Istennek és hazának megtagadói, a társadalom felforgatói és minden kihágásra kész lázadók.

Az istentagadóknak és szabadkőműveseknek aposztrófái évek hosszú során keresztül szemünk előtt oktatták az embereket, de a katolikus egyház meg sem mozdult.

De a mi legnagyobb szerencsétlenség a szociális kérdésben, az nem más, mint ami liberális parlamentünk tájékozatlansága, nemtörődömsége, sőt valóságos tu-

datlansága szociális mozgalmak terén. Itéljük mi Kristóffyról bárhogy, abban föltétlen igaza van, hogy a magyar parlament évtizedeken keresztül a szegény dolgozó nép anyagi érdekeinek istápolásával semmit sem törődött. A földművelésügyi miniszterium költségvetésének le- tárgyalása alkalmával évenként elhangzott néhány szónoklat, de e beszédek sok esetben oly tájékozatlanságot mutattak s a kérdésnek oly félreismerését árulták el, hogy bizony nem egy esetben orcsa pi- rulással keletett igazat adnunk a szociálista sajtó gunyos kritikáinak.

Ne szépitgessük a dolgot, ne kicsinyeljük a veszedelmet, ne bámuljunk és ne csodálkozzunk. A szociálizmus Magyarországon ma nagy hatalom, amelyet többé agyonhallgatni, kicsinyíteni vagy erőszakkal elnyomni nem lehet.

Miért?

A liberális pártok liberális nemzetgazdasági politikája tönkretette a magyar középosztályt a nemzet e gerinczét, hízta a nagy tőkét és pedig az idegen tőkét ezzel szemben minden védelem nélkül, hogyha sőt földönfutóvá tette a nemzet azon osztályát, a melynek izom- és ideg erején kívül egyéb tőkéje nincs. A liberálizmusnak csak pénz kellett és katona sok, nagyon sok, de a nemzeti vagyonosodást ezzel arányosan előmozdítani nem törekedett nálunk senki. Elégedetlen tehát az országban mindenki és

a hatalommá növekedett szociálizmus nem egyéb, mint a kétségbeeselt éhség politikai szervezete.

A katolikus egyház ennél fogva rendkívül nagy hibába esnék akkor, ha nem tenné magáévá mindazt, ami a szociálisták követelése közül igazságos és jogos.

Miért?

Egyszerűen azért, mert a katolikus egyház Krisztust meg nem tagadhatja, Krisztus pedig egyenesen és nyíltan mondja: »Méltó a munkás az ő bérére.« Mivel pedig minden megélhetésnek forrása a munkabér, következik, hogy a keresztény társadalom legfőbb törekvésének kell lennie annak, hogy minden munkának meg legyen a maga igazságos és oly mennyiségű bére, amelyből tisztességesen megélni, magunknak öreg korunkra kenyeret biztosítani s köz és magán terheinket fedezni képesek legyünk.

Nem sokat érünk ennek kijelentésével, ha szellemesen bebizonyítjuk, hogy valás nélkül a szociális kérdést megoldani nem lehet. Tessék azt is megmondani, hogy ezt a szociális kérdést a vallás, hogyan oldja meg?

Mi tőlünk katolikusoktól az egész világ ezt várja ma, erre nézve tehát programot kell adnunk annál is inkább, mert Krisztus a program első pontját már megadta, midőn megparancsolta: »Szeressed felebarátodat, mint tennenmagadat.«

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Immaculata és korunk

— A Katolikus Legényegylet ünnepélyén 1905, decz. 8-án elmondta: —

Mellau István, egyleti igazgató.

»Egek ékessége, földnek dicsősége! ki vagy te, ki a paradicsomban megjelentél az ember vigasztalására, midőn Isten az engedetlen ember után csábítójára is kimondta büntetését: »Ellenkezést vetek közötted s az asszony között; a te ivadékod és az ő ivadéka között; ő összetöri fejedet s te sarka után leselkedel.« Nemde az az égi jelenet, vagy kit Szt. János apostol látott; kinek ruhája fehér, mint a hó; arca tündök, mint a nap; s feje körül 12 csillagból való koszorú; lába alatt a fogyó hold, s a kigyó összetört feje. Te vagy, te vagy Szűz Mária, ki e világra nekünk szent Fiát hozá. Te vagy az az asszony, kinek ivadéka összetörite a kigyó fejét, mely utánad s mi utánunk, Évának árva gyermeki után is leselkedik. Te vagy az a

lourdesi jelenés, ki azt mondat magadról a kis Bernadetek; »Én vagyok a szeplőtelen fogantatás, s magad állítva győzelmi jelül hivatatsz mindnyájunkat, jöjjetek, én megtanítlak benneteket, mint törjétek össze magatokban a sátán hatalmát.

Nyújtd ki menyből ő szűz Anyánk kezdet! Ne utáld meg szükségében népedet! Oltalomhely Isten után csak te vagy! Szólj melleltünk, mert szavad ereje nagy. Mária, Mária, Mária, Szűz Anya!

Mióta az első ember lélekben felmondta az engedelmisséget Teremtőjének, a Teremtő pedig büntetésül felszabadította az ember testi vágyait lelke uralma alól, azóta nagy hatalom fölöttünk ez érzékiség.

Olyan sikamlós e hatalom, mint a czirkuszi birkózó tette, melyet olajjal dörzsöltek be; s olyan kihívó is, mint a czirkuszi küzdő, ki azért oly vakmerő, mert halálra is el van szánva. Elbizakodottan jár köztünk, mert ismeri gyöngünket; tudja, hogy mindenki- ben közlünk

van nagy darab országa. Ha kigyullad szenvedélye, sodor, ragad s elforgatezik áldozatával; majd meg enyhén vonzza őket, szívükbe fekteti bűbáját s ők indulnak utána. Ez a hatalom mint testi szépség, mint nemi ösztön, mint élvezet és szerelem lép a világba s hajlamaihoz nem kell magyarázat.* Képei elvonulnak ifjaink s lányaink lelke előtt s ők azon veszik észre magukat, hogy e képek rokonszenvre találnak szívükben.

Mit tegyünk e képekkel • bűvölő hatalommal szívükbe? Mérsékeljük, irtsuk-e ki szívünk- ből; vagy olvaszszuk be életünkbe örömeit, s adjuk át magunkat önfelédten rohanó szenvedélyének?

Vannak, akik mérsékelni akarják az érzékiség szenvedélyének tüztét, mert minden jó csak módjával, jó; vannak, akik az ösztönös, vad természetből eszményt, embert akarnak faragni, s a természet ösztönzésein felül emelkedve egyedül a lélek ihletéből akarnak táplálkozni. Itt vannak a kereszténység hívei és

* Prohászka, diadalmas világnézet, XV.

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknel, lélegzőszervek hurutos bajainál, ugymint idült bronchitis, szamárhurut és különösen lábbadozóknál influenza után** ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köbögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alantú czéggel legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc)

Ez a szeretet azonban az irgalmasság testi és lelki cselekedetei által még nincs végrehajtva, maguknak az államoknak és a keresztény társadalomnak kell tehát olyan szervezetet adnunk, melyben mindazt, ami a szeretettel ellenkezik, ne csak megtoroljuk, hanem egyszerűen lehetlenné tegyük, a mennyire az emberileg lehetséges.

Hogy ez nehéz munka, az bizonyos, de az is szent igaz, hogy a mint komolyan hozzálátunk ennek keresztülviteléhez, annyi sok kasztrendszer, nemzetiségi és társadalmi előítéletet kell legyőznünk, a mennyiről ma még sejtelmünk is alig van. Abban a társadalomban, a melyben munka és szeretet fog uralkodni, nevetni fognak a mi militarizmusunkon, a mi börtönökön, a mi nemesi kiváltságainkon és átkozni fognak minket, akik nemzetiségi és fajgyűlöletünknek szennyes oltárain bamba fejjel és romlott szívvel feláldozzuk mindazt, ami szép és nemes Krisztusról reánk maradt.

De azt a programot mégis meg kell adnunk, mert ha mi nem adjuk meg, megadja a szociáldemokrácia tüzzel, vérrrel, vassal és dinamittal. A vezérek ott ma még lehetnek jelentéktelen zsidógyerekek, akik jól tudnak kiabálni és a támadásban nem fészélyezi őket semmi. A milyen mértékben növekszik a mi valósi közönyösségünk, és az állami mindenhatóság nemzetfajtogató gögje, oly mértékben fog növekedni a zsidógyerekek hatalma.

Mert nem a vezérek toborozzák ott össze a sereget, hanem a köznyomor hozza össze ott a sereget is, a vezért is és a mi nemtörődésünk a néppel tagadhatja meg velük az Istent is, a hazát is.

Ezért fog el minket a fájdalom és keserűség akkor, midőn azt a megbocsát-hatatlan rövidlátást, felreismerést és szűkeblűséget szemléljük, melyeken a keresztény társadalom a keresztény szociálisták ifjúi hévvel megindult mozgalmait

most is részesíti. Midőn azt látjuk, hogy a »Népszava« piszkos hazudozásainak megcáfolására egy egész védőirodát kell tartani, míg másrészt az »Igazzó« kaucziója még mindig nem gyűlt össze s agitációra évente alig bírnak 100 forintot összehozni, midőn azt látjuk, hogy keresztény iparosok és gyárosok bojkotálják a keresztény szociálista munkásokat, bizony akkor kétségbe kell esnünk.

Mindig akkor szedjük mi össze magunkat, mikor már az ellenség mindenből kiforgatott.

Az általános szavazati jog érdekében megindult mozgalom bármennyire nem tetszik is sokaknak, diadalra fog jutni és még nagyobb hatalomná fogja tenni azokat, akiknek szabadkőmives mestereik és istentagadó apostolai szívébe oltották az Istent és a haza gyűlöletét.

És ebben a borzasztó helyzetben a katolikus egyház Magyarországon, előkészületlenül, fegyvertelenül ott és elég jámborul azt hiszik, hogy ezért a készületlenségért bennünket *semmi felelőség nem terheli*.

Hová fog ez vezetni? Egyszerűen oda, a hova a francia katolikus egyház jutott, melynek műbecscsel és ereklyékkel rakott templomai üresek, tudományos papjai semmi politikai súlyal nem bírnak, kiváló püspökei kétségbe esvők, szerzetesei, apácái szétkergetve, iskolái elrabolva jótékony intézeteinek kétszáz milliót meghaladó kincse a szabadkőmivesek birtokában, megkeresztelt népe pedig mely néha napján a templomban toaletjeit mutogatva flirtel teljesen atheisták hatalmában. A francia köznépi inkább babonás mint vallásos, s ha vallásos is inkább jelek és csodák után érdeklődik, semhogy hitének védelmében kötelességeit elszántan teljesítené.

Mi pedig Magyarországon csaknem kimerülünk egymás gyűlölésében a román katolikus magyarság, a gör. kath. románység, a ruthénság és magyarság, kü-

lön-külön elzárja magát kínai fallal. Nem tudunk egymásról semmit, nem hoz össze minket soha semmi. A többi keresztény felekezetek is széttagolódnak erejük szétforgácsolódik és azt mondják, hogy ez így *jól van* akkor, *mikor a szociáldemokrácia a kapukat döngeti*.

Hová fog ez vezetni?

Gedeon.

A politikai válság.

Lényeges dolog vasárnap nem történt. Annyi biztos, hogy Fejérváry nem ment el tegnap Bécsbe és még ma sem megy. Mióta nyugodt, hogy december 19-én nem lesz baj, nyilván már nem sürgős a bécsi ut.

Mint szimptomatikus jelenséget föl kell jegyeznünk, hogy az alkotmánypárt tegnap Széll Kálmánt üdvözölte, a mi nyilván azt jelenti, hogy a párt Szélltől várja a kibontakozás vezetését és szükségét érzi, hogy ezt nyíltan demonstrálja.

Gróf Andrassy Gyula állásfoglalása az általános választói jog ellen, szintén nevezetes fődolog abban a pillanatban, mikor a függetlenségi párt is állást foglal e kérdésben. Ez utóbbiról távirataink közt talál értesítést az olvasó.

Andrassy a választói jogról.

Szombathelyen vasárnap a vas megyei alkotmánypárt tartotta alakuló gyűlését, fényes siker mellett. A gyűlés vezérszónoka Andrassy Gyula gróf volt, aki nagyszabású beszédben foglalkozott a jelen politikai helyzettel, amelyben az alkotmánypárt első feladatául az alkotmány védelmét jelölte meg. Nagyon érdekes volt beszédének befejező része, amelyben az általános választói jogról következőleg nyilatkozott:

Mi kívánjuk a választói jog kiterjesztését, kívánjuk főleg azt, hogy az a munkásosztály, amely 48-ban tulajdonképpen még nem is létezett, a városi iparos munkásosztály, mellyel ipar hiányában nem találkoztunk 48-ban, jogot nyerjen a törvényhozásba képviselőket küldeni. (Zajos éljenzés.) Mi azt akarjuk, hogy megosztassék a hatalom azokkal, kik azt ma nem gyakorolják és így szaporodjék azoknak száma, akik az alkotmány sáncaiban belül helyet foglalnak. Azonban odáig nem megyünk és nem mehetünk, hogy a magyar nemzeti állam érdekeit veszélyeztessük. (Zajos helyeslés.) Célünk fentartani a magyar állam azon nemzeti jellegét, amely nélkül — merem állítani — itt ezen a helyen, rendezett állam egyáltalán nem lesz képes fennállani. Másrészt nem megyünk be olyan reformba sem, amely az *értelmiség vezető szerepét megsemmisíti*. Mi nem akarjuk azt, hogy egyszerre új tapasztalatlan elemek vegyék át az ország sorsának intézését. Csak a fokozatos haladást tartjuk lehetőnek és megengedhetőnek. Az egyszerre való ugrást, a sötétbe való ugrást el nem fogadjuk. (Zajos éljenzés.) Mi egyáltalán abból indulunk ki, hogy a parlament reformja nem egy osztály érdeke, az egy olyan kérdés, amelyet kizárólag a nagy nemzeti rétegek tekintetbe vétele mellett lehet és szabad megoldani.

De semmi terrorizmus előtt meg nem hajolunk. (Zajos éljenzés.) Mi járunk az egyenes úton, a meggyőződés útján, amelyről le nem lépünk semmi körülmények között. Nem esküszünk az általános választói jogra, nem esküszünk a cenzusra, mi csak a lényeghez ra-

hősei, kik a természeti és isteni törvények tudatában állapotuknak megfelelően szabályozzák érkeik vágyait; vagy a tökéletes szegénység, engedelmesség és szűzesség evangéliumi tanácsain tanulnak felülemelkedni az emberi természet ösztönein s élnek testben angyali életet.

Mások azonban nem így gondolkodnak. Dédelgetik az ösztönös, élvezetsóvár természetet; szeretik a meztelent s hogy utálatos ne legyen, letáyozzák átlátszó csipkékkel, hogy az állat szagát ne érezzék, parfümöt öntenek rá s aztán rávigyorognak az erényre s azt ajánlják, mondják el az olvasót a világ megtéréseért.* Ki nem ismeri e tábor rabolatlanságáról, melynek nincs szabályozója semmiféle életállapotra, hanem egyedüli jelszava, minden koru és nemű egyetűre nézve: »éljen a szabad szerelem!« Ki nem ismeri rá a nemzetközi is vallástalan szociáldemokracziára, mely előtt nincs értéke s tisztelete a tisztaság erényének sem a házasságon kívül s nincs meg védelme az általa felbothatónak követel házasságban sem.

Melyik táborhoz csatlakozzunk?

Hasonlitsuk össze a keresztény erény hőseit a szabad szerelem alakjaival s a ki megnyeri szívünket, annak adjuk át a győzelem

pálmaágát, ott álljunk küzdők sorába, hol a pálmák diszlenek s erények virágnak.

Már a pogány római világ is tisztelettel viseltetett vesztaszüzei iránt, kik a templomok szolgálatára szentelték életüket. A licior meghajtotta a vesszönyalábot, a hatalom jelvényét a vesztaszüz előtt, ha utcán találkozott vele s a nép dühe agyonkövezte azt, ki visszaélt a vesztaszüzek közül tiszteletet szerző állásával s nyilvános szégyenbe jutott. Csak a szociáldemokracziának nincs érke a tisztaság erényének fonsége iránt. Pedig mily magasan áll a keresztény szüzek tisztasága, a vesztaszüzek erénye fölött. Kérdezték meg Szent Agnest,* azt a római leányt, ki sétára indulva, gyakran haladt el a Mons Palatinus lábánál fekvő vesztaszüzek háza mellett; kérdezték meg tőle, látte-e a néma, hideg tömlöcöt, hol leányok pózolnak s daczolnak szívük vágyaival s a természet szenvedélyeivel: nem érezte-e ő is, hogy az erőszakosságnak s az öngyűlöletnek rideg utjain jár? Nézzetek e római leány arczába, kinevet titeket, ti tompaeszü barbárok, kik ködben nevelkedtetek s nem értitek a lélek derült örömeit. Azt feleli nektek:

»Nem vagyok én vesztaszüz, én jegyes vagyok.«

* L. Prohászka u. o.

(Vége köv.)

* Prohászka u. o.

gaszkodunk. Akarjuk kiterjeszteni a jogot, de ugrást nem akarunk, kockázatnak e nemzet életét kitenni nem akarjuk, mert tudjuk, hogy Magyarország nincs azon helyzetben, mint más országok, nagy államok, amelyeknek népe egy nemzetiségű és amelyek olyan nagy számban vannak, hogy csaknem kiirthatatlanok, mondom *Magyarország nincs azon helyzetben, hogy hibákat büntetlenül követhessen el.* (Zajos helyeslés.)

Prohászka püspök második adventi beszéde.

Advent második vasárnapján a budapesti egyetemi templomban Prohászka Ottokár püspök folytatta adventi szent-beszédeit. Nagyszámu, előkelő közönség töltötte meg a templomot, hogy meghallgassa a magyar kereszténység e lánglelkű apostolának szónoklatát, melynek rövid foglalata a következő:

Kedves Keresztény Hívek!

A mint azt a mult alkalommal kifejtettem, az Isten tetteivel beszél. Nagy tények elé állítja az embert és azt mondja: Én vagyok törőse az erőnek, az életnek. Az Isten nagy tényei: a világ, az élet, a fény, az ember; föltámasztja halottaiból azt az érzéki, állati embert. Belényul szívünkbe és kifejezhetetlen vágygal zavarja föl ennek nyugalmát. Kegyelmet ad nekünk, hogy méltó gyermekei lehessünk.

Az embernek az Isten nagy tetteire tényekkel kell felelnie; és pedig két tényre kell felelnie. Ezek: a hit odaadása és — az életnek kialakítása. Erről a két tényről fogok ma néhány szóval megemlékezni.

Az első tény a *hit odaadása*. A modern ember szemét a kultura vívmányai elkápráztatják, a tudomány ragyogó fénye elvakítja. Ettől a szép, ettől a hatalmas világtól, nem látja azt a csodálatos mélységet, melyet a hit mutat. Ezek a modern emberek ki akarják a vallásból az értékeket mosni, hogy az üres érzégszéknek tűnjék föl; ki akarják belőle az erkölcsöt ragadni, hogy megfosszák eszményi hivatásától; le akarják az egyházat szorítani a cselekvés teréről, a hol egy világot boldogító missziót teljesít. Hirdették ezek az emberek, hogy a *vallástaniást* ki kell küszöbölni az iskolából, mert túlterheli az ifjúságot. Hirdesék! én nem veszem rossz néven tőlük, mert hiszen ezek az emberek nem tudják azt, hogy milyen ideálokat kell a serdülő gyermek fogékony lelke elé állítani, hogy micsoda gondolatok, micsoda ideák inspirálják a kialakulás stádiumában levő szellemi világot, ezek az emberek nem tudják azt, hogy azt a fiatal gyermeki szívet mivel lehet megihletni.

Hiábavaló minden hajsza, a mit a felvilágosultság hangzatosával indítanak az egyház ellen: nem lehet a vallást elnyomni; a koporsóból kikél és életet kér.

Két nagy világ van bennünk és körülöttünk. Az egyik az *anyagvilág*. Ebben a világban megkülönböztetünk súlyosat és könnyűt, nagyot és kicsit, sürüt és ritkát, gyorsaságot és lassúságot, hideget és meleget, világosat és sötétet; ebben a világban van suly, köbtartalom, idő, sebesség, erő, ut és tömeg. Evvel a nagy, evvel a mérhetetlen anyagi világgal szemben áll egy mélységes, titokzatos valóság, a mely periferiába vonja az egész anyagi világot. Ő a szubjektum. Az egész világ körülöttem van. Én vagyok a *középpontja*. Ez a mélységes, titokzatos valóság, ez a szubjektum, ez a gócpont, ez a másik világ: a gondolatnak világa. A gondolat kiemel az anyagból, megszabadít a salaktól és gócpontjává fényforrásává tesz az egész világnak — a szellem ereje által.

Van az emberben még egy csodálatos világ: az *erkölcs világa*; és ez a belső világ nagyobb kincseket rejt magában, mint Kalifornia hegyei, csodálatosabb, mint a csepkő ala-

kulásai, mélyebb, mint a Karszt hegyszakadécai és az oceánok víztömege, változatosabb, mint a tavasi pázsit, megkapóbb, mint az alkony-ég szinompája és titkosabb az égen ragyogó csillagoknál.

Azért igaza van Kantnak, midőn azt mondja, hogy jobban imponál neki a belső világ a mennybolt sok ezer világánál. Az ember erkölcsi világában egy rendkívüli erő lép fel, telve a teletelenség érzetével és a cselekvési szabadság tudatával.

Nézzétek! Én tudom, hogy a modern embernek egyik legnagyobb nehézsége a *lélek halhatatlansága*. Magyarazzátok meg: hogyan van az, hogy az egész világ minden népének, a mely iskolákat nem járt, egyetemeket nem hallgatott, megdönthetetlen, szilárd meggyőződése a halhatatlanság? Ebbe a halhatatlan erkölcsi világba van beleállítva az egész létérteleme. Mert nem észszerű, nem czélszerű egy lét, a mely öntudatlan működik, hogy aztán kialudjék, mint a mécs világa.

Vajjon mi egy kis poronty a tudomány szemében? Ideg, izom, csont és vér; de mennyire más az egy anyának, aki szöszke fejét simogatja, magához öleli és csókolgatja? A tudománynak oxigénium, hidrogénium, carbonium, sulfur; az anyának gyönyörűség, kincs, nélkülözhetetlen valami, egyedüli és kizárólagos boldogság. Ime: két fa, két dorong, amely tüzre való, de mikor a két fából kereszt lesz, a Megváltás eszményképévé válik.

Az első tény az embernek a hit odaadása. A második tény: az *életnek kialakítása*. Az evangélium azt mondja: emberek, *amit hisztek, azt nektek tennetek is kell.* Mondjátok meg: mit használ a tudás, ha az ember beteg? Mit használ a művészet, ha a föld csupa karikatúra? Arra valók vagyunk, hogy ami nagyot gondolunk, azt fenséges formában kialakítsuk. E szerint az életnek kialakítása lenne a legnagyobb mű. Lehet a művészetnek nagy a dicsősége, de az mind abban a holt, szétfolyó materiában való munka. Akarsz igazán nagy művészt lenni? Alakítsd ki magadat! *A legnagyobb mű a nemes lélek.*

Erkölcsi erő sehol sincs, csak a nemes életben. Vaterlooi hősök nekem nem imponálnak, nekem kellene emberek, akik önmagukat győzik le. Embert alakítani, a szívet salakjától megmenteni, ehhez igazán erő kell. Az a Magdolna, az valóban erős lélek; és az a lator a keresztfán az erő inspirációjára hallgat, midőn fölkiált: »Uram, emlékezzél meg rólam!

Igazán csak annyit tudunk, amennyit tényleg megteszünk. E nélkül bekövetkezik az a nagy, szomorú tény, hogy a kereszténység a hitet kompromittálja. A Budapesti Hirlap írja, hogy egy előkelő japán főúr felvette a keresztiséget, beutazta Európát, látta itt az ellentéteket vallási elvek és gyakorlat között, amik oly visszatetsző módon hatottak rá, hogy visszatért ősi hitéhez.

Emberek! *akkor fogtok meggyőződni az evangélium igazságáról, ha megteszitek, a mit előír.* És akkor fogtok kételkedni benne, ha nem engedelmességetek parancsainak. Azért kételkedünk, mert szabadok akarunk lenni a bűnnek szabadságában. Vedd — kérlek — komolyan az evangéliumot és nem fogsz kételkedni soha! Kompromittáljuk Krisztus miszióját, vérét, szellemét, ha ez a szellem nem tud kiemelkedni, megihletni bennünket. Kérlek titeket — kedves keresztény hívek — azon szeretetnél fogva, amelylyel Krisztus vére iránt viseltetek, tiszteljétek meg az evangéliumot az élet komolysága által. Adjuk át magunkat annak a szeretetnek, amely cserben nem hagy, amely a gyöngye emberből erős lelket alakít. — A ki bennem bizik, meg nem csalatkozik. Bizzatok bennem, én segítek nektek, hogy gyöngeségeiteket leküzdhessetek! Amen.

Készülnek a városatyaválasztásra.

A jövő vasárnap, december 17-én lesznek Nagyvárad város két kerületében a városatyaválasztások.

A választási mozgalmak már erős hullámokat vernek, különösen Várad-Váralján, ahol a két tagsági helyre már egész sereg jelölt van. Ez alkalommal úgy Olasziban, mint Váralján két-két hely lesz betöltve.

Várad-Olasziban a szabadelvűpárt még nem jutott megállapodásra a jelöltek dolgában. Hír szerint a két megüresedett helyre egy iparost és egy tisztviselőt akarnak jelölni. A függetlenségi párt már megtartotta a jelölést és dr. Kasay Kálmánt és Kiss Dávidot jelölte Várad-Olasziba. A függetlenségi párt holnaptól kezdve minden este más-más részén Olaszinak, tart értekezletet. Szerdán, december 13-án este 8 órakor Reich Antal bormérésében, csütörtökön az Európa éttermében, pénteken a Karger-vendéglőben, szombaton pedig Gyagyovszky János széles-utcai vendéglőjében.

Érdekes a 48-as párt jelölésére nézve, hogy az olaszii párt másképp határozott s részben más nevek alatt remélte a párt lobogóját dialra vinni. A párt központjának az a határozata, a mellyel az olasziai kivánságával így elmentébe helyezkedett, minden felé visszatét szést keltett s a szerencsétlen fogás a párt sikerét veszélyeztette.

Várad-Velenczén már eddig is egymást érték az értekezletek.

A szabadelvűpárt még nem állapodott meg végleg a jelöltek személyében, mert a két helyre három jelölt van. Az értekezleten dr. Tóth Ferencz hangsúlyozta, hogy a régi megállapodáshoz és szokáshoz hiven, tartásuk fenn továbbra is a status quot, s mivel Váralja-Velenczén az összes törvényhatósági bizottsági tagok között jelenleg csak egy keresztény van, anélkül, hogy felekezeti szempontokat kívánna a választásba keverni, ajánlja, miszerint az egyik megüresedett helyre *Szmetka Györgyöt* jelöljék. Az értekezlet tagjai a felhozott indokokból, de ezenkívül Szmetka György elévülhetlen érdemeire való tekintettel is egyhangulag Szmetka György mellett foglaltak állást. A másik helyre két jelölt van; *Weisz Ernő*, a Kálmán-gyár vezetője és *Weisz I. Miksa* likörgyáros. Ma, kedden este állapodnak meg, hogy a kettő közül melyiket jelölik.

A függetlenségi párt Váralján paktumot kötött a magántisztviselőkkel. Ebben a városrészben még eddig sohasem tudott az ellenzék eredményt elérni, azért most a magántisztviselők segítségével indul a küzdelembe s egyik jelöltjéül felvette *Fried Ferenczet*, a magántisztviselők főtitkárát, aki különben a függetlenségi párt tagja.

A függetlenségipártnak másik jelöltje Váralján *Röhllich Lajos* hentes iparos. Majdnem bizonyos, hogy Váralján ezuttal is a szabadelvűpárt jelöltjei kapnak szavazatöbbséget.

A függetlenségipárt különben erősen dolgozik s a hátralevő idő minden napján értekezleteket tart a városrész különböző pontjain. Ma, kedden este fél 7 órakor a kolozsvári-utcai Buday vendéglőben jönnek össze a párt-hoz tartozó polgárok s az értekezleten jelen lesz a 48-as függetlenségipárt vezetősége is. Szónokok lesznek dr. Altmann Jakab, dr. Adorján Emil, dr. Halász Lajos, Fried Ferencz, Röhllich Lajos, Schwarcz Izidor. A párt tagjait ezuton kéri, hogy teljes számban jelenjenek meg.

Benne vagyunk a választási küzdelmekben vasárnapig s aztán elcsendesül minden.

NAPROL-NAPRA.

E r ő.

Bizony több erőt kellene kifejtenie a mi katolikus társadalmunknak. Mert van ereje elegendő mindenféleképpen. Tudásban, tekintélyben, nivóban, anyagi téren, befolyásban, összeköttetésekben. De mi haszna! Ha egyszer semmi eredményét sem látja. A katolicizmus ebben a mi társadalmunkban, közelebb és egy kissé távolabb *néma gyerek*. Annak pedig az anyja sem érti a szavát. Nincs benne összetartás, ereje szétforgácsolódik, elvész, anélkül, hogy alkalmazta volna valamire. Az ember csak végig járja az utcákat, vagy nézi az intézményeket, vagy figyeli a megyéket itt egymás mellett — és elszomorodik. Itt *álomkór* uralkodik.

Csak el kell néznünk a fővárosi és vidéki katolikus lapokat, hogy szinte desperáljunk. Mindenütt föllendül az élet, mindenütt munkakört keresnek a hivatottak s egymást sarkalják és, aki kényelmeskedik, azt irgalmatlanul fölrázzák álmából. De nálunk mindig a régi *részvétlenség*. Egy-két előkelő estély évente, pompás műsorral, ragyogó közönséggel, egy néhány kiváló ünnep. Ennyi az egész. Hát hol maradnak a *hétköznapok*?

Pedig bennc vagyunk a *csaták zajában*. Alattunk, fölöttünk, mellettünk, körülöttünk az ellenségnek egész légiói, hol nyiltan, hol sutytyomban, alattomosan, titokban. De mi mintha semmit sem tudnánk semmiről. Ügyet sem vetünk a fenyegető zajra.

Itt van a szocziáldemokraták vészes tömörülése, amely ma már betörésen alul meg sem áll. És a katolikus társadalom? Mintha nem is volna. Hiszen a mi lapunk az *egyházmegye katolikus társadalmának hivatalos közlönye*, ebben a minőségében becsülettel, hűségesen száll sikra elvei mellett soha meg nem alkuvó következetességgel. *Hol maradt* hát a város és az egyházmegye katolikus társadalmá, hogy a lapunk ellen intézett merénylet után imponáló erővel *fölemelje elítélő, tiltakozó szavát*?

Már látjuk, ez a mi társadalmunk tisztán azt hiszi, hogy az ilyen haramiatámadás a mi bajunk, neki semmi gondja rá. Nos, ha így van, ez a bűnös részvétlenség nagy árnyékot vet társadalmunkra és nagy szegénységi bizonyítványt állít ki róla. Most ez a támadás azoknak az elveknek szólott, a melyeket a katolikus társadalom éppugy kötelezőknek ismer, mint mi, csak az a kár, hogy nem merik őket megvallani. Hogy ne vetődnek föl lelkünkben a kérdés, vajjon érdemes-e ilyen katolikus társadalom ügyét *fárasztó, ekzsponált munkával* szolgálni!

Éppen egy hete lesz ma éjjel, hogy az álarczos bűnösök berontottak a nyomdánkba. A debreczeni rendőrkapitány azóta már jogakadémiai tanárokat fenytett meg hatáskörében és eltiltotta az inasokat a szocziáldemokraták szakegyleteitől.

Nagyváradon azonban a betörők fenyegetőznek még mindig, hogy majd így lesz, majd úgy lesz. A rendőrség ezalatt, úgy látszik a *béke sült madarát* várta. És a katolikus társadalomnak ez ellen a sajnálatos *tehetetlenség* ellen nem volt szava.

Félre már egyszer ezzel a *hüllőlelettel*! Egyik-másik együletünk korszerű munkássága szolgáljon követendő példának. Hiszen van ennek a társadalomnak ereje. Hát mért nem él

vele? Dolgozni urak! Különbön fejükre, nyakukra nőnek a vörös épigonok, az internacionális vitézek, meg a malterkanalas lovagok. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

December 12., 17 és 19. Előadás a Katolikus Legényegyletben.

December 17. Városa yaválasztás.

Beöthy László főispán fölmentése.

Dr Beöthy László a mostani kormány kinevezésekor egyike volt azon főispánoknak, akik azonnal benyújtották lemondásukat a főispáni állásról, mert nem rokonszenveztek a Fejérváry-kormány politikájával.

A kormány keresett is alkalmas jelöltet Biharmegye és Nagyvárad város főispáni székebe, azonban azok, akik alkalmasak lettek volna, nem kértek e tisztességből, akik pedig elfogadták volna Beöthy örökét, azokat a kormány nem tartotta alkalmasnak az exponált helyre.

Dr Beöthy László többször megsürgette fölmentését s távol tartotta magát teljesen a közügyek intézésétől.

Végre a hónapok óta huzódó tarthatatlan állapotnak véget vetett a kormány s Beöthy Lászlót a király fölmentette Biharmegye és Nagyvárad város főispáni állásától. Az erre vonatkozó királyi kézirat a hivatalos lap vasárnapi számában jelent meg.

Arról még mit sem tudni, hogy ki lesz Beöthy László utóda.

Ezenkívül még egy másik királyi kézirat szerint ő Felsőbessenyői dr Beöthy László főispánt felmentése alkalmából buzgó és sikeres szolgálatai elismerésül a *Lipót-rend* lovagkeresztjével tüntette ki.

A főispán politikai szereplésével távozása alkalmából nem foglalkozunk, csupán annyit említünk meg, hogy mindenkor feltétlen híve volt a szabadelpvűpárt politikájának.

Biharmegye és Nagyvárad város közigazgatására azonban határozott és súlyos veszteség Beöthy László főispán távozása. Nemcsak szorgalmas, buzgó vezető munkása volt megye és a város közigazgatásának, hanem azon kevés főispánok közé tartozott, akik a közigazgatás legapróbb részleteit is alaposan ismerik; a közigazgatási teendőkben valóságos zseni volt s a legkisebb ügyet is a pedánságig tanulmányozott át és ilyen ügyekben pártatlanul foglalt állást. Ennek a folyománya volt aztán az, hogy gyűléseket és tanácskozásokat mintaszerűen vezetett. Nem ismert csekély vagy lényegtelen ügyet; a legkisebb 3 koronás utadó kérdését éppen oly figyelemmel és pontossággal vette, mint a legfontosabb kérdéseket. Ez a buzgalom, odaadás tette tiszteltté működését s szerezte meg számára a becsületet és népszerűséget.

Tizenegy évig vezette ezen nagy vármegye és ezen intelligens város közigazgatását s működése összeesik különösen Nagyvárad város intenzívebb fejlődésével.

Midőn a főispáni székből történt távozása felett sajnálatunkat fejezzük ki, őszintén örvendünk a legmagasabb helyről jött elismerés és fényes kitüntetés felett.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket: **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Barabás ötvenéves.** Barabás Béla most ünnepelte ötvenedik születése napját. Ebből az alkalomból Szokoly Tamás a nagyváradi függetlenségi és 48-as párt elnöke a következő meleghangú táviratban üdvözölte a népszerű képviselőt: Ötvenedik születésnapod alkalmából nagyváradi elvtársaid nevében fogadd tőlem szívesen a megemlékezést s azt a szívből jövő jó kívánságot: Élj sokáig! Légy boldog! Küzdj bizalommal tovább édes hazánk alkotmányának kivívásáért s a küzdelem eredményeként lásd a veled küzdőkkel együtt e szép haza népének önállóságát, szabadságát, függetlenségét.

* **A város költségvetése.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága csütörtökön tárgyalja a jövő évi költségvetést. A városi tanács tegnap délelőtt és délután tárgyalta a költségvetést. A tanács egyrésze hajlandó a pénzügyi bizottság javahatát elfogadni, hogy 2% közköltő emeléssel menjen be a közgyűlés elé a költségvetés míg a többség pontról-pontra tárgyalta azt s tegnap már eljutottak addig hogy a főszámvéveség által proponált 10% közköltő emelést 7% ra szorították le.

* **Kinevezések.** A nagyváradi kir. ítélőtábla elnöke Babescu Emil jogszigorlót végleges minőségben díjas joggyakornokká kinevezte és szolgálattételre az élesdi kir. járásbíróhoz beosztotta; ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká kinevezte még Kortsmáros Sándor végzett joghallgatót és beosztotta szolgálattételre a belényesi járásbíróhoz. — A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Kolin Iósef élesdi adóhivatali ellenőrt a sümegi adóhivatalhoz pénztárnokká levezte ki.

* **Legényegyesületi előadás.** A Nagyváradai Katolikus Legényegyesület ma este negyed kilencz órakor folytatta keddi előadásait. Ezuttal ismét Bitzó János igazgató-tanító tart kiváló gyakorlati jelentőségű előadást a *menyiségstan* köréből.

* **A kerületi betegsegélyző pénztár** igazgatóságának e hó 3-án tartott ülésén a 4 ik orvosi állás létesítése és a többi orvosok állásának véglegesítése tárgyában hozott határozatát négy igazgatósági tag kérelemmel támadta meg és a felmerült szabálytalanságok miatt eme határozat megsemmisítését kérte. A kérelem dolgában a rendőrkapitányi hivatal, mint 1-ső fokú iparhatóság fog határozni.

* **A fogyasztási adó leszámolása.** A pénzügyminiszter leiratot intézett Nagyvárad város törvényhatóságához, amelyben a fogyasztási adókra vonatkozólag intézkedik. Elrendeli a miniszter, hogy a fogyasztási adókra vonatkozólag a pénzügyigazgatóság kiküldöttei és a város szaktisztviselője a leszámolást pontosan ejtsék meg, az év végén, hogy ennek alapján az állam által a városnak fizetendő kártalanítási összeget az 1905. évre megállapíthassák.

* **Tüzek a megyében.** Gyujtogatás Sarkadon. Tegnapelőtt gróf Almásy Dénes birtokán, valószínűleg bosszúból Szabó Albert 16 éves suhancz hatalmas szalmakazalt gyujtott meg, a tüzet nem tudták lokalizálni. Szabó Albert ellen a vizsgálat folyamatban. — *Tüz Felső-Dernán.* Mint tudósítónk jelenti a felsődernai aszfaltgyárban vigyázatlanságból kifolyólag tüzkeletkezett, amely egy gépházat emésztett meg. A kár több ezer korona.

* **Hamis pénz gyártás az elmekórházban.** A Biharmegyei elmekórház igazgatója vasárnap délelőtt telefonon értesítette a főkapitányt, hogy az egyik ápolónak ruhái közt

NAPROL-NAPRA.

E r ő.

Bizony több erőt kellene kifejtenie a mi katolikus társadalmunknak. Mert van ereje elegendő mindenféleképpen. Tudásban, tekintélyben, nivóban, anyagi téren, befolyásban, összerögtetéseken. De mi haszna! Ha egyszer semmi eredményét sem látja. A katolicizmus ebben a mi társadalmunkban, közelebb és egy kissé távolabb *néma gyerek*. Annak pedig az anyja sem érti a szavát. Nincs benne összetartás, ereje szétforgácsolódik, elvész, anélkül, hogy alkalmazta volna valamire. Az ember csak végig járja az utcákat, vagy nézi az intézményeket, vagy figyeli a megyéket itt egymás mellett — és elszomorodik. Itt *álomkór* uralkodik.

Csak el kell néznünk a fővárosi és vidéki katolikus lapokat, hogy szinte desperáljunk. Mindenütt föllendül az élet, mindenütt munkakört keresnek a hivatottak s egymást sarkalják és, aki kényelmeskedik, azt irgalmatlanul fölrázzák álmából. De nálunk mindig a régi *részvétlenség*. Egy-két előkelő estély évente, pompás műsorral, ragyogó közönséggel, egy néhány kiváló ünnep. Ennyi az egész. Hát hol maradnak a *hétköznapok*?

Pedig benn vagyunk a *csaták zajában*. Alattunk, fölöttünk, mellettünk, körülöttünk az ellenségnek egész légiói, hol nyíltan, hol sutytyomban, alattomosan, titokban. De mi mintha semmit sem tudnánk semmiről. Ügyet sem vetünk a fenyegető zajra.

Itt van a szociáldemokraták vészes tömörülése, amely ma már betörésen alul meg sem áll. És a katolikus társadalom? Mintha nem is volna. Hiszen a mi lapunk az *egyházmegyei katolikus társadalmának hivatalos közlönye*, és ebben a minőségében becsülettel, hűségesen száll sikra elvei mellett soha meg nem alkuvó következetességgel. *Hol maradt* hát a város és az egyházmegye katolikus társadalma, hogy a lapunk ellen intézett merénylet után imponáló erővel *fölemelje elitét, tiltakozó szavát*?

Már látjuk, ez a mi társadalmunk tisztán azt hiszi, hogy az ilyen haramiátamadás a mi bajunk, neki semmi gondja rá. Nos, ha így van, ez a bűnös részvétlenség nagy árnyékot vet társadalmunkra és nagy szegénységi bizonyítványt állít ki róla. Most ez a támadás azoknak az elveknek szólt, a melyeket a katolikus társadalom éppugy kötelezőknek ismer, mint mi, csak az a kár, hogy nem meri őket megvallani. Hogy ne vetődnek föl lelkünkben a kérdés, vajjon érdemes-e ilyen katolikus társadalom ügyét *fárasztó, ekzsponált munkával* szolgálni!

Éppen egy hete lesz ma éjjel, hogy az álarozos bűnösök berontottak a nyomdánkba. A debreczeni rendőrkapitány azóta már jogakadémiai tanárokat fenytett meg hatáskörében és eltiltotta az inasokat a szociáldemokraták szakegyleteitől.

Nagyváradon azonban a betörők fenyegetőznek még mindig, hogy majd így lesz, majd úgy lesz. A rendőrség ezalatt, úgy látszik a *béke sült madarát* várta. És a katolikus társadalomnak ez ellen a sajnálatos *tehetetlenség* ellen nem volt szava.

Félre már egyszer ezzel a *hüllőléttel*! Egyik-másik egyletünk korszerű munkássága szolgáljon követendő például. Hiszen van ennek a társadalomnak ereje. Hát mért nem él

vele? Dolgozni urak! Különbben fejükre, nyakukra nőnek a vörös épigonok, az internacionális vitézek, meg a malterkanalas lovagok. (h.)

UJDONSÁGOK.

T Á J É K O Z T A T Ó.

Deczember 12., 17 és 19. Előadás a Katolikus Legényegyletben.

Deczember 17. Városválasztás.

Beóthy László főispán fölmentése.

Dr Beóthy László a mostani kormány kinevezésekor egyike volt azon főispánoknak, akik azonnal benyújtották lemondásukat a főispáni állásról, mert nem rokonszenveztek a Fejérváry-kormány politikájával.

A kormány keresett is alkalmas jelöltet Biharmegye és Nagyvárad város főispáni székebe, azonban azok, akik alkalmasak lettek volna, nem kértek e tisztességből, akik pedig elfogadták volna Beóthy örökét, azokat a kormány nem tartotta alkalmasnak az exponált helyre.

Dr Beóthy László többször megsürgette fölmentését s távol tartotta magát teljesen a közügyek intézésétől.

Végre a hónapok óta huzódó tarthatatlan állapotnak véget vetett a kormány s Beóthy Lászlót a király fölmentette Biharmegye és Nagyvárad város főispáni állásától. Az erre vonatkozó királyi kézirat a hivatalos lap vasárnapi számában jelent meg.

Arról még mit sem tudni, hogy ki lesz Beóthy László utóda.

Ezenkívül még egy másik királyi kézirat szerint ő Felsőbessenyői dr Beóthy László főispánt felmentése alkalmából buzgó és sikeres szolgálatai elismerésül a *Lipót-rend* lovagkeresztjével tüntette ki.

A főispán politikai szereplésével távozása alkalmából nem foglalkozunk, csupán annyit említünk meg, hogy mindenkor feltétlen híve volt a szabadelpárt politikájának.

Biharvámegye és Nagyvárad város közigazgatására azonban határozott és súlyos veszteség Beóthy László főispán távozása. Nemcsak szorgalmas, buzgó vezető munkása volt megye és a város közigazgatásának, hanem azon kevés főispánok közé tartozott, akik a közigazgatás legapróbb részleteit is alaposan ismerik; a közigazgatási teendőkben valóságos zseni volt s a legkisebb ügyet is a pedánságig tanulmányozott át és ilyen ügyekben pártatlanul foglalt állást. Ennek a folyamán volt aztán az, hogy gyűléseket és tanácskozásokat mintaszerűen vezetett. Nem ismert csekély vagy lényegtelen ügyet; a legkisebb 3 koronás utadó kérdését éppen oly figyelemmel és pontossággal vette, mint a legfontosabb kérdéseket. Ez a buzgalom, odaadás tette tiszteltté működését s szerezte meg számára a becsülést és népszerűséget.

Tizenegy évig vezette ezen nagy vármegye és ezen intelligens város közigazgatását s működése összeesik különösen Nagyvárad város intenzívebb fejlődésével.

Midőn a főispáni székből történt távozása felett sajnálatunkat fejezzük ki, őszintén örvendünk a legmagasabb helyről jött elismerés és lényes kitüntetés felett.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket: **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek,** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Barabás ötvenéves.** Barabás Béla most ünnepelte ötvenedik születése napját. Ebből az alkalomból Szokoly Tamás a nagyváradi függetlenségi és 48-as párt elnöke a következő megleghangu táviratban üdvözölte a népszerű képviselőt: Ötvenedik születésnapod alkalmából nagyváradi elvtársaid nevében fogadd tőlem szívesen a megemlékezést s azt a szívből jövő jó kívánságot: Élj sokáig! Légy boldog! Küzdj bizalommal tovább édes hazánk alkotmányának kivívásáért s a küzdelem eredményeként lásd a veled küzdőkkel együtt e szép haza népének önállóságát, szabadságát, függetlenségét.

* **A város költségvetése.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága csütörtökön tárgyalja a jövő évi költségvetést. A városi tanács tegnap délelőtt és délután tárgyalta a költségvetést. A tanács egyrésze hajlandó a pénzügyi bizottság javahatát elfogadni, hogy 2% közköltő emeléssel menjen be a közgyűlés elé a költségvetés míg a többség pontról-ponttra tárgyalta azt s tegnap már eljutottak addig hogy a főszámvevőség által proponált 10% közköltő emelést 7% ra szorították le.

* **Kinevezések.** A nagyváradi kir. ítélőtábla elnöke Babescu Emil jogszigorlót végleges minőségben díjas joggyakornokká kinevezte és szolgálattételre az élesdi kir. járásbirósághoz beosztotta; ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká kinevezte még Kortsáros Sándor végzett joghallgatót és beosztotta szolgálattételre a belényesi járásbirósághoz. — A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Kolin Iósef élesdi adóhivatali ellenőrt a sümegi adóhivatalhoz pénztárnokká nevezte ki.

* **Legényegyesületi előadás.** A Nagyváradai Katolikus Legényegyesület ma este negyed kilencz órakor folyta a keddi előadásait. Ezuttal ismét Bitzó János igazgató-tanító tart kiváló gyakorlati jelentőségű előadást a *menyiségtan* köréből.

* **A kerületi betegsegélyző pénztár** igazgatóságának e hó 3-án tartott ülésén a 4 ik orvosi állás létesítése és a többi orvosok állásának véglegesítése tárgyában hozott határozatát négy igazgatósági tag kérelemmel támada meg és a felmerült szabálytalanságok miatt eme határozat megsemmisítését kérte. A kérelem dolgában a rendőrkapitányi hivatal, mint 1-ső fokú iparhatóság fog határozni.

* **A fogyasztási adó leszámolása.** A pénzügyminiszter leiratot intézett Nagyvárad város törvényhatóságához, amelyben a fogyasztási adókra vonatkozólag intézkedik. Elrendeli a miniszter, hogy a fogyasztási adókra vonatkozólag a pénzügyigazgatóság kiküldöttjei és a város szaktisztviselője a leszámolást pontosan ejtsék meg, az év végén, hogy ennek alapján az állam által a városnak fizetendő kártalanítási összeget az 1905. évre megállapíthassák.

* **Tüzek a megyében.** Gyujtogatás Sarkadon. Tegnapelőtt gróf Almássy Dénes birtokán, valószínűleg bosszúból Szabó Albert 16 éves suhancz hatalmas szalmakazalt gyujtott meg, a tüzet nem tudták lokalizálni. Szabó Albert ellen a vizsgálat folyamatban. — *Tüz Felső-Dernán.* Mint tudósítónk jelenti a felső-dernai aszfaltgyárban vigyázatlanságból kifolyólag tüzkeletkezett, amely egy gépházat emésztett meg. A kár több ezer korona.

* **Hamis pénz gyártás az elmekórházban.** A Biharmegyei elmekórház igazgatója vasárnap délelőtt telefonon értesítette a főkapitányt, hogy az egyik ápolónak ruhái közt

pénzhamisításra szolgáló, illetve hamis pénz előállítására alkalmas eszközöket és készüléket találtak. A főkapitány a velt értesülés után nyomban kiment az elmekórházba és az előzetes nyomozás és kutatás alapján Dáre György ápolót nyomban le is tartóztatta. Az elmekórházban betegként ápolják Tolnai Kálmán pénzhamisításért büntetett egyént, akit néhány hónappal ezelőtt az országos közegészségügyi tanács véleménye alapján börtön helyett az iteni elmekórházba helyezték el. A kiváló férfi háromszor szökött meg a nagyvárad elmekórházából, de mindannyiszor elfogta a rendőrség. Ez a czégérés alak rábirta ezután Dáre ápolót, hogy próbálják meg a hamis 5 koronások előállítását. Gypszbe lenyomatot is készítettek, azonban az ápoló beismerése szerint az eddigi próbák során az öntvények nem sikerültek. A gipszmintát, a czint és az ólmot a főkapitány elkobozta, Dáre György pedig zár alá került. — Ugyancsak tegnap délelőtt tettenérte Kiss Gergely rendőr a Püspöki várnál Buda Lajos borsi lakost, amint a vámot hamis 5 koronával akarta fizetni. Nyomban bekísérte Buda Lajost és nejét Gutti Katalint a rendőrségre. Itt összesen 7 drb. hamis 5 koronást, 1 drb. hamis egy forintos tallért találtak náluk. Mindkettőt lezárták.

*** Elvtársak vagytok?** Két fiatal ember bandukolt gyanútlanul hazafelé a Kert-utcán át az éj homájiában. Egyszeribe eléjük állt három alak hatalmas füttykösökkel felfegyverkezve.

— Elvtársak vagytok? — riadt nagyhangon egyikük a hüledező két fiatal emberre. Ahogy megnyomta a hangszlyt, volt benne valami fenyegető. No meg a füttykőök is megvillogtak a villanyfény gyér világában.

— Igen — hebegte végre tanácsos félelmében az egyik. Baj nélkül jutottak haza. Ehhez nem kell kommentár!

*** Megnyitott tivornyafészek.** Általános volt az öröm a józan, komoly családok körében városszerte valláskülönbőség nélkül, mikor a hírhedt Szabó-féle nagy-körözs-utcai tingli-tangli csárda a tulajdonos Amerikába szökése után a tavasszal bezárult. Mindenki azt hitte, hogy az egykori tivornyák helyén ezentul nyugalom, béke és talán munka honol majd hamarosan. De eljött a keserves kiábrándulás ideje. A hírhedt csingilingi csárdát szombaton este hivatalos *hatósági engedély nélkül* megint megnyitották. Advent második vasárnapja előestéjén az újavárosi római katolikus templom, plebánia és népiskola, sőt a rendőrség legközelebbi közelében. Tözsomszédságában. A botrányfészek még alig élt két-három napot újabb kiadásában, már is fölujul benne a régi garázdálkodás. A Kossuth nótát a szociáldemokraták nyilvánosan meggyalázták, lebecsülgolták. A vörösek és a polgárok keményen összetűztek, amiből aztán parázs botrány kerekedett. Így áll a bál a híres korcsmában. A város közepén. A rendőrség szomszédságában. Megjegyezzük még, amit ugyis tud minden olvasónk, hogy nekünk most is a közérdek lebeg szemünk előtt. Joggal hivatkozunk minden lelkiismeretes gondolkodó polgárára a városnak, amikor azt mondjuk, hogy ez az erkölcstelenség tanyája csak fokozhatja a város anyagi és morális süllyedését.

*** Halálozások.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának gyásza van, Steiner M. Albert kereskedő, városi virilis, tegnap reggel hosszú szenvedés után meghalt 51 éves korában. A gyászeset alkalmából a városi székházra, a Keresk. Csarnok épületére és a kereskedelmi és iparkamara helyiségére kitűzték a gyászlobogót. A kamara, amelynek már két cikluson beltagja s a Keresk. Csarnok, amelynek választmányi tagja volt, külön gyászjelentéseket adtak ki. A temetés ma, kedden, december 12-én délután 2 órakor lesz a Pável-utcai gyászszobából. Nagyvárad város polgármester-helyettese a következő felhívást adta ki: Nagyvárad törvényhatósági bizottságának t. tagjait felkérem, hogy bizottsági tagtársunk néhai Steiner M. Albert urnak folyó év deczen-

ber hó 12 én d. u. 2 órakor a Pável utcai gyászszobában megtartandó végtisztességtételén megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad 1905 évi december 11 én. *Bordé* Ferencz polgármester h.

Reismann Mór, a Keresk. Csarnok elnöke szintén felkéri a társulat összes tagjait, hogy elhunyt tagtársuk végtisztességén megjelenni sziveskedjenek.

Ifj. *Gáll* Lászlóné szül. Kovács Mariska, életének 24-ik évében Szalontán vasárnap elhunyt. Temetése ma, december 12-én délelőtt lesz Nagyszalontán.

*** A nagyvásár első napja.** Tegnap kezdődött Nagyváradon a tulajdonképeni nagyvásár. Igen nagy volt a sokadalom úgy a nagypiacztéren, mint az állatvásárokon. Az állatvásárban a felhajtás igen nagy volt. Eladásra került 2660 drb. marha s ebből elkelt 1420 drb., lovat 1919 et hajtottak fel s elkelt 1140 drb.; a felhajtott sertések száma 1200 volt, s ezek nagyrésze el is kelt, igen jó áron. Különösen nagy forgalom volt a kirakóvásár, élénk vásárlási kedv mellett.

x A Dr Richter-féle Liniment. Caps comp (Horgony-Pain-Expeller) igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 36 év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, tejtájás, köszvény, csuznál stb.-nél a Horgony-Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő; sőt járványkóránál, minő; a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Horgony-Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitünő háziszerré jó eredménnyel alkalmazható bedörzsölésképpen az influenza ellen is és üvegekben: á 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: *Richter-féle Horgony Linimenttel* (Horgony Pain-Expeller) kéri, valamint a »Horgony» védjegyre és a *Richter* czégjegyzésre figyelni és csak *eredeti üveget* eltoadni.

x A közönség érdekét mozdította elő **TESZLER SIMON** helybeli posztónagykereskedő, hogy engedve t. vevői általános óhajának, *posztónagykereskedését szabászati teremmel* bővítette ki. Kiváló képzettségű és a fővárosban, valamint külföldön bő tapasztalatokat szerzett szabászt szerződtetett, ki a legdivatosab faconok készítésével a legkényesebb izlést is kielégli, s így bárki *egyhármadrésnyivel olcsóbban*, mint bárhol másutt szerezheti be a legfinomabb angol és scott kelmékből ruhászükségletét. Egy egyszerű levelezőlapon közölt kívánságra dus collectióját bármikor rendelkezésre bocsátja s azt választás megejtése végéig bárhova elküldi.

x Itt a hideg tél és vele a hurutok ideje, melyeknek különösen azok vannak kitéve, akik a légzőszervek chronikus megbetegedéseiben szenvednek. Akik nincsenek abban a kellemes helyzetben, hogy az enyhe délvidéket felkeressék, használjanak »Sirolin-Roche«-t, melynek hosszabb vétele felette ajánlatos, mert kevesbiti a köpetet, szaritja a légzőszerveket és előmozdítja az étvágyat. Mindennemű hurutban szenvedők részére valóságos mentőszert. Kapható a gyógyszerárakban.

x Orfeum a Lloyd kávéházban. Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy kávéházamban f. hó 16-án, szombaton este egy elsőrendű *Varieté Társulat* kezd meg előadásait családi műsorral. Szives pártfogást kér mély tisztelettel *Kurtág* Dezső kávé.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: János vitéz. B. (Jubiláris előadás.)
Szerda: János vitéz. C. (A versenydíjak kiosztása.)

Csütörtök d. u.: Falu rossza. (Ifjúsági előadás.) Este: Smólen Tóni. A. (Bemutató)

Péntek: Smólen Tóni B.
Szombat: Smólen Tóni C.
Vasárnap: Smólen Tóni. (Bérletszünet.)

Kurucz fufang. Nem fogunk siralmaikat irni a népszinmű iránti csekély lelkesedésről, mikor a vasárnapi előadásról megemlékezünk. Egyszerűen konstatáljuk, hogy a földszint és a páholyok még soha olyan üresek nem voltak, mint vasárnap este. Szerencsése a színházi pénztárnak, hogy a felsőbb régiókban nagyobb volt a lelkesedés.

Az előadás nagyobb pártolást is érdemelt volna. Bögözi szerepében *Bognár* Jánosnak volt megérdemelt, igen szép sikere. Jóizu alakításáért sok tapsot kapott. *Angyal* Ilka Czinka Panna néhány sornyi szerepét szavalt megkapó erővel. Verő Janka, Bárdos Irma, Nagy Sándor, Szarvasi, Hajnal, Gerlaci Hermin, Komáromi Margit, Székely és Bérczi osztottak a sikerben.

Smólen Tóni. Csütörtökön mutatják be a szenzációs sikert aratott Guti-féle énekes bohózatot, a Smólen Sónit, a melynek czimszerepét Palásthi Sándor fogja játszani. A pompás, rendkívül mullattató bohózatból javában folynak a próbák s a bemutató sikeresnek ígérkezik. A darab előadását bájos és ügyes betétek, felvonulások, tánczok tarkítják s az igazgatóság is nagy gondot fordított a diszes kiállításra.

János vitéz jubilleuma. Kacsóh Pongrácz országos hírt, óriási sikert szerzett magyar énekes játéka ma kerül harminczadszor színe a nagyvárad Szigligeti-színházban, a mely ez alkalommal ünnepi előadásnak lesz a színhelye. Az ünnepi diszelőadás érdekességét emeli az, hogy a János vitézek versenyében a czimszerepét ma játsza utoljára az elsősgőség babérjáért Aradi Aranka, a ki aktuális strófákkal bővitve fogja belépő dalát énekelni. Iluskát Gerlaky Hermin vállalta el, Bagót Székely Gyula fogja játszani, a király szerepét Tihanyi Miklósrá, a királyleányét Bárdos Irmára osztotta az igazgatóság. Ez elsőrangú szereposztás egyedül is biztosítja mai est fényes sikerét. Aradi Aranka tisztelői egyébként meleg ovációkban fogják részesíteni kedvencüket s előre látható, hogy a jubiláris előadás zsutolt ház előtt fog lefolyni. — Holnap fejeződik be a János vitézek versenye, a mikor is árnyújtják a nyertesnek az első díjat: Egy remek kivitelű ezüst koszorut János vitézt az alkalommal Gerlaci Hermin kreálja, míg Aradi Aranka Iluskát játsza, hogy az ezt sikere teljesen biztosítsák.

EGYESÜLETEK.

A keresztény szociálistizmusról

A Nagyvárad Katholikus Legényegyesület vasárnapi előadó-estélye méltán sorakozott fényes sikerű előzői mellé. Bár a városban egyebütt is ünnepelt az iparos ifjúság egy része, a legényegyesület közönsége lassankint hűségesen összegyűlt az előadásra, szokott szép számmal. Valamivel negyed 6 óra után *Popity* János ügyvédjelölt, az egyesületi tevékenység egyik legbuzgóbb tényezője vezette be az estét szavalattal. *Gyürky* Ödön örökszép keresztény riadójt, a *Föl hívő nép* kezdetű lendületes ódát adta elő, meleg páthosszal, a nagy gondolatok alapos átértésével és sikerült kidomborításával.

Szavaltat után belső dolgozóztársunk *Helvey* Lajos dr tartotta meg első előadását a *keresztény szociálistizmusról*. A két előadás az ellen tett bizonyítás rendszerében kíván haladni, miért is az előadó tanulmányának első részében főként a szociálistizmus árnyoldalaira muta-

tott rá s a vörös zászló kártevéseit ismertette, hogy aztán a második előadás folyamán majd annál szebben ragyogjon föl a keresztény szociálizmus, a maga áldásos tevékenysége fényében.

Az előadás bevezető részében a földi egyenlőtlenséggel foglalkozott, színes képekben, népszerű hasonlatokban tüntetve föl az ellentéteket. Majd a világtörténelem korszakainak elűtő, ellentétes irányait és téveszméit fejtegette beható részletességgel.

Kiemelve azután a jelen század uralkodó irányát, a szociálizmust a mai modern megnyilatkozásában, rátért az előadó a szociális kérdés témérdek definíciójára, amelyek tudvalevőleg mind több-kevesebb delectusban szenvednek, miután a kérdés folytonos fejlődésen és alakuláson megy keresztül. *Prohászka* püspök híres mondásával foglalkozott azután az előadás.

— Először van szárazmalom, azután van vizimalom, azután van gőzmalom.

— Először van rabszolgaság, azután van jobbagyság, azután van bérmunka, mondotta a második keresztényszociális kurzuson a nagy püspök.

A megjelölt csoportosítás szerint foglalkozott azután az előadás a rendiséggel, az individualizmussal, az egoizmussal, végül a nemzetgazdasági szociálizmussal. Itt aztán éles fogalmi határokat vont a kereszt és a téglaszínű lobogó között s rámutatott a betölthetetlen ürre, amely a szociáldemokráciát már elméletben is elválasztja a keresztény szociálizmustól.

A vallástalan szociális irány számtalan variánsát mellőzve, hosszabban foglalkozott Lassale szereplésével, majd Marxsal, Engelszel, az internacionáléval és kollektivizmussal. Az előadás befejező része nagyobb vonásokban a marxizmuson fölépült fejleményekre mutatott rá. Az előadás így az eisenachi, a gothai és erfurti program érintésével napjainkig föl-tüntette a szociáldemokrácia veszedelmes jelenségeit és rombolásait. Itt azután utalással a jövő vasárnap gyakorlati anyagának vázlatára, két frappáns képpel befejeződött az előadás.

Az Egyesült-Allamok területén, Detroit városban, egy gazdag német kereskedő szobrot emelt közelebről a *sátánnak*. A sátán az igazság diadalszekerén ül és vasvillával szítja a szabadság tüzét.

Ez — ugymond az előadó — a szociáldemokrácia leghivebb szimboluma. A sátán, a hazugság ősanja, a szabadság fejedelme, aki az igazság és szabadság nevében hivalkodik . . .

A Vezuv egyik biztonságban levő kiemelkedésén egy mélyen vallásos lelkű angol, impozáns Krisztus-szobor fölállítását tervezte. Ha ez a szobor testet ölt vala, a keresztény szociálizmus főnségesebb jelképet nem találhatna.

A tűzhányó mélyén, tomboló világ. De fölötté áll Krisztus, aki parancsol minden elemnek és fölmutat az égre.

— Bizzatok bennem. Az én országom nem e világról való. Én meggyőztem a világot.

A nagyszabású előadás után *Halmos* András újbárosi kántortanító és *Szabó* József egyesületi tag énekelt igen kellemesen, szépen.

Magántisztviselők gyűlése. A magántisztviselők választási bizottsága ma este 9 órakor az egyesület helyiségében ülést tart, melyre a bizottság tagjai, valamint azok a kartársak, akik a választási mozgalomban részt kívánnak venni, ez uton kéretnek a megjelenésre. A Buday vendéglőben fél 7 órakor tartandó gyűlésre kimenők 6 órakor az Emka kávéházban találkoznak. *A végrehajtó bizottság.*

TANÜGY.

Javító és pótló érettségi vizsgálatok.

A nagyváradai prém. főgimnáziumban a javító- és pótló érettségi vizsgálat f. é. december hó 14-én csütörtökön fog megtartani. Nagyvárad, 1905. decz. 11 én. Az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, decz. 11. (Saját tud. táv.)

A mai nap politikai mezéjén a *függetlenségipárt* állásfoglalása — az általános választói jog dolgában vezetett. A szociáldemokraták a délelött folyamán czédulákat osztogattak, amelyeken elvtársaik — *békés* tüntetésre hivták föl, amely a függetlenségi kör előtt arra akarta volna erőszakolni a pártot, hogy a választási reformot ne csak elméletileg fogadja el, hanem alkalom adtán meg is szavazza. A tervezett felvonulást bejelentették a rendőrségen, amely azonban ezuttal nekidurálta magát és *nem vette tudomásul*. Mindössze annyit engedélyezett, hogy *husztagu* küldöttség vonuljon a pártkörbe s ha visszatér, a Népszava előtt az *eredményt kihirdelheti*

Ilyen előzmények után délután öt órától, esti fél kilenczig ülésezett a függetlenségi párt. Arra a hirre, hogy a szociálisták a rendőrség tilalma ellenére is tüntetni és terrorizálni készülnek, nagyszámu rendőrség lepte el az utcákat a pártkör környékén. Tüntetés azonban nem volt. Még a husztagu deputáció is elmaradt. Mindössze az történt, hogy a szociálista vezérorganum egyik munkatársa levelet adott át a párttervezlet elnökének, Polónyinak, amelyben a nemzetközi pártja kijelenti, hogy a küldöttségtől eláll, nehogy pressziónak lássék. Ki hitte volna, hogy a hazátlanok táborára ilyen figyelmes is tud lenni!

Apponyi és Batthyány fölszólalása után a párt *egyhangu* határozatot hozott. Kimondva, hogy a *párt a leghatározottabb eszközökkel munkálkodik az általános választói jog érdekében*, anélkül, hogy a nemzeti jogokért folytatott küzdelmét föladná.

Fölszólítja a párt mindazon képviselőket, akik hivei az általános választói jognak, hogy fogjanak össze s vegyék elejét az elnapolásnak, mert elnapolt parlamenttel nem lehet reformokat megvalósítani.

Az ülést megelőzőleg *Kossuth* és *Apponyi* hosszabb tanácskozást folytattak. Fölmerült a pártban a határozathozatalt megelőzőleg szűkebb értekezleten a vezérő-bizottság újjászervezésének ötlete is, arra az esetre, ha a határozat tekintetében a vezérő-bizottság függetlenségi tagjai nem volnának egy véleményen. Ez a kombináció azonban az időközben történtek következtében most már elesik.

Kedvező fordulat?

Mérvadó bécsi forrás szerint a magyar válságban rövid idő alatt kedvező fordulat áll be s Magyarország rövid idő

multán újra rendes viszonyok közé jut. Ideje is volna!

Nemzeti ellenállás.

Pestvármegye székházán minden csöndes Beniczky nem jó vissza. A 32-ik gyalogezred Ujpest előjáróságát megkereste, hogy a tartalékosok és póttartalékosok névjegyzékét szolgáltassa be.

Az előjáróság átküldte a megkeresést a váci szolgabírói hivatalhoz, amely a vármegye határozatára utalva, a teljesítést megtagadta.

Zalavármegye mai közgyűlésén Hertelendy főispán bejelentette, hogy miután tisztétől megvált, ki is költözött a főispáni hivatalból és lakosztályból. A közgyűlés határozatilag utasította az alispánt, hogy költözzék a főispán helyére.

Elhatározták, hogy fekete márványtáblát illesztenek a közgyűlési terem falába, amelybe azon tisztviselők nevét vésik, akik a kormányt támogatni készek.

A szövetség pártok egyuttal elhatározták az osztrák ipar bojkottálását s a magyar ipar támogatására védő-egyesület alakítását.

Szabolcsvármegye mai közgyűlésén bucsuzott el *Feilitzsch* Berthold báró főispán. *Vay* Gábor báró indítványára egyhangulag kimondták, hogy *Fejérváry katonai becsületbiróság* elé állítását kérik, miután méltatlan a *kardbojtra*.

Somogyvármegye főispánjával *Kulin* Sándort a kaposvári törvényszék királyi ügyészét emlegetik.

Borsodmegye a közigazgatási bizottságba függetlenségiakat választott. Azt mondotta ki, hogy az önkéntes adókat be kell szolgáltatni. Hozzátette azonban, hogy adót fizetni hazafiatlanság.

Nyékhegyi Lothár dr kassai királyi ügyész a járásbiróság fölmentő határozata ellen fölébezett. *Halmos, Szanterer Pál, Méléter* István, valamint több érdemes polgár és tisztviselő ellen hatóság személymegrágalmazása czimén indított eljárást a kassai ügyész, miután azt mondották, hogy a jegyzőkönyv hamis.

Pongrácz grótot egyébként most fogadta a király.

Uj főispán.

Osztrólczy Géza trencsénmegyei főispánt a király állásától fölmentette s helyére Baross Gyula királyi ítélő táblai birót nevezte ki Trencsénmegye főispánjává.

A kabinet-irodából.

Budapest, decz. 11. (Saját tud. táv.) Ő Felsége *Daruváry* Géza konzult, aki *Könignek* halála után ez ideig ügykörét vezette, udvari tanácsossá és kabinetirodai titkárrá nevezte ki.

NYILTTÉR.

Dr FISCHER IMRE

az izr. kórház sebész-főorvosa,

lakik:

FŐ-UTCZA, 9 szám.

(Barts-ház)

Kitünő alkalom!
Kiárusítás! **Kiárusítás!**

N é h a i

P a t t a M a n ó

ékszerész-üzletében lévő áruk
 f. évi november hó 16-ától kezdve
 hatósági engedély alapján **kiárusítatnak.**
Mélyen leszállított szabott áron kerülnek
 eladásra az összes raktáron levő nagymennyiségű
 tárgyak, u. m.:

arany és ezüst ékszerek, briliánsok,
 férfi és női arany és ezüst órák
 és lánczok, nickel tárgyak, evőeszkö-
 zök, függők, gyűrűk, szemüvegek és
 látszerek, mindennemű modern és sze-
 cessziós dísz tárgyak.

A kiárusítás a fő-utcái Orsolya zárda mellett
 lévő üzlethelyiségben történik.

Kiárusítás! **Kiárusítás!**
Kitünő alkalom!

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László tér
 RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
 Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és
 fürdőberendezések, valamint minden-
 nemű tükör, réz- és vasbutorok a
 lehető leghatékonyabb árszámítás mellett a leg-
 szebb kivitelben szerelhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelet mellett készülnek
 minden e szakmába vágó **asztalos, kár-
 pítos és díszítő** stb. munkák, javi-
 tások a legjutányosabb árszámítás mellett.

Tisztelettel

Büchler Márton.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, decz. 9.

Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906 — — — —	13.38
Zab ápr.-ra — — — —	13.16
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Értéktözsde.

Budapest, decz. 9.

Oszták hitelrészvény — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — —	706.—
Leszámitoló bank — — —	499.—
Rimamurányi — — —	548.—
Oszták-m. államvasuti részvény	681.75

Közuti vasut — — — —	582.50
Városi villamos vasut — — — —	316.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 decz. 9-én.

London vista — — — —	113.50
Páris vista — — — —	95.35
20 márkás arany — — — —	86.20
Magyar aranyjárdék 4% — — — —	95.50
Magyar koronajárdék 4 — 0/0 — — — —	96.50
Magyar koronajárdék 3 1/2 % — — — —	213.
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	157.
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	95.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön — — — —	100.60
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	117.65
Oszták járadék papírban — — — —	100.—
Oszták járadék ezüstben — — — —	150.—
Oszták korona járadék — — — —	16.35
Oszták járadék aranyban — — — —	786.
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	665.75
Oszták-magyar bankrészvény — — — —	656.
Magyar hitelbank részvény — — — —	19.11
Oszták hitelbank intézeti részvény — — — —	111.785
Oszták-magyar államvasuti részvény — — — —	34.005
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	95.57
Német birodalmi márka — — — —	23.51

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Gedeon. Belényes. Köszönjük a szép cikket, melynek minden szava meleg igazságot hirdet s a helyzet teljes ismeretéről tanuskodik s emellett hisszük egészségi állapota javulásának is örvendetes jele. Az ígért karácsonyi cikkre biztosan számítunk. A másik dologban is örvendünk szíves készségének és reméljük, hogy az érdekes témákat — legalább egyiket akadály nélkül beillesztjük a Kath. Szabad Liceum programjába, de erről a közeli napokban levelet fogunk küldeni. Öszinte üdvözlét!

R. T. Kolozsvár. Örvendünk, hogy a szép előadás, amely az amerikai magyar katolikusok helyzetét annyira élénk színekkel festi Önöknek is megnyerte tetszését. Veterán katolikus lapársunk, a „Religió” most egész terjedelmében átvette lapunkból.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ügynökök

kerestetnek a »Pesti Hazai Első Takarékpénztár« (az ország legnagyobb takarékinstitúte) által kibocsátandó új sorsjegyek törvényesen kiállított részleteinek eladására. Ezen sorsjegyek játékterve utólérhetetlen. Évente 3 huzás **600.000, 400.000, 300.000, 200.000, koronás főnyereményekkel** és sok melléknyereménynyel.

Magas jutalék és jutalomdíj!

Sikeres működésnél esetleg havi fizetés. Anyag miatt forduljanak.

Dirnfeld Testvérek

bankházához Alapítva
 1885-ben.

Budapest, IV., Váci-utca 2.

Atírási előjegyzéseket

ezen sorsjegyekre készpénzfizetés ellenében már most elfogad

DIRNFELD TESTVÉREK bankháza

Budapest, IV. kerület, Váci-utca 2 szám.
 1416.

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

A gazdaközönség figyelmébe!

Tisztelettel hozom tudomására, hogy hazai

gácsi pokrócz-gyártmányaink

egyedüli eladásával Biharmegye számára

SPITZER TESTVÉREK

nagyvárad keréskedő-czég van megbízva.

Midőn a t. gazdaközönség figyelmét e páratlan jó, tartós hazai pokróczokra felhívjuk figyelmézetni bátorkodunk, hogy

valódi jó gácsi-pokrócz

másnál, mint nevezett czégnél nem kapható és kérjük rendeléseivel közvetlen a SPITZER-czéghez fordulni, ha megbízható és jó tartósságu pokróczokat kíván beszerezni. Az árak ugyanazok mint budapesti főraktárunkban.

Gács, 1905. november hó.

Tisztelettel:

Gácsi gyapjuszövet és posztógyár.

Lópokróczok darabja 1 frttól kezdve.
 Szőnyegekből praktikus, jó minőségek 25 krtól kezdve.

Szőrme-kabátok, boák és muffok.

Női és gyermek felöltők.

Wallerstein Fülöp Fiai Nagyvárad, Bémer-tér

Karácsonyi maradékvásár megkezdődött!

Azon körülmény, hogy sikerült Aradon a jóhírnevű »Probst Károly és Társa Utódai« cég csődtömegét és Kolozsvárott a »Balogh és Reil«-féle áruraktárt megvennünk, azon kellemes helyzetbe vagyunk, hogy képesek vagyunk **minden versenyt felülmulva** jó minőségű kézmű- és divatáruból eddig nem létezett **rendkívüli olcsó árak** mellett, dus választékot szolgáltatni.

A karácsonyi és ujévi ünnepekhez igen alkalmas és czélszerű ajándékok beszerzésére ajánljuk dus választéku áruraktárunkat, hol **női szövetek, selymek, vásznak, fehérneműek, szőnyeg, függöny, paplan és ágyneműekben stb.** dus választékot tartunk.

Fentiekén kívül rendkívüli olcsó árban szolgálhatunk boákat, női és gyermek harisnyákat, keztyűket, meleg alsó trikót, ruhákat, férfi és női ingeket, korsettákat stb.

Amennyiben ritkán kínálkozik ily kedvező alkalom, hogy jó árut meglepő olcsó áron bevásárolni lehessen, kérjük a t. cz. vevőközönséget áruházunk megtekintésére, előre is biztosítva, hogy **olcsó, szabott árak** mellett fogjuk a szükségletét kielégíteni.

kiváló tisztelettel **Wallerstein Fülöp Fiai.**

Kert-utcza 5. számú ház és ugyanott egy Bösendorfi-zongora eladó.

Erdélyi pokróczok, flaneltakarók.

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyvárad-velencei

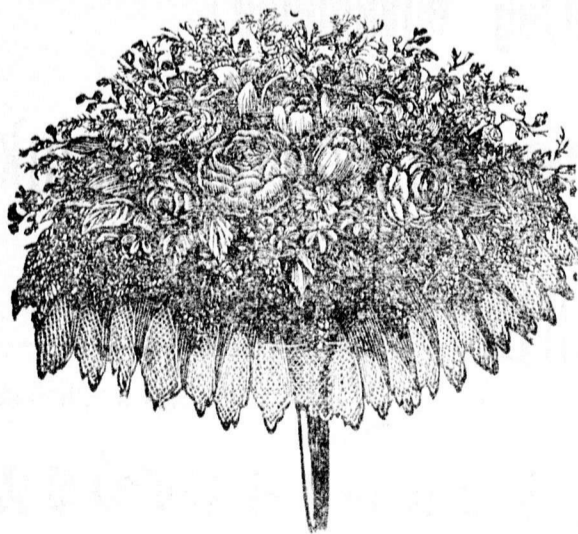
Műkertészeti- és rózsatelep.

Kertészeti-telep:
NAGYVÁRAD-VELENCZE, 194. SZÁM
Helyi és megyei telefon összeköttetés

Sürgöny-czim:

Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA (Bazár-épület.)
Telefon összeköttetés.

CSOKROK

menyasszonyi, koszoruleányi, báli vagy bármely alkalmi szép berlini papirtartóval 1 forinttól 3 forintig — Csokrok atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frt. — Csokrok a legfinomabb kivitelben, finom selyemtartókban, 8 forinttól 12. forintig, rózsá és Caméliákból, ami azelőtt 15 frttől egész 20 forintba került. — Csokrok a legnagyobb mintájuk, legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18—25 forintig, ami azelőtt 40 forintba került. **Élő virágokból:** Koszoruk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból díszítve 1—3 forintig. — Babékoszoruk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2—5—10 forintig. — Ficus és Magnolia koszoruk: a legnagyobb mintájuk, a legértékesebb és legfinomabb virágok és palmlombokkal díszítve, szalag és aranyfelirással 10—25 forintig, ami azelőtt 35—40 frtba került. A fentirt összes kertészeti tárgyak művirágból 20%-al olcsóbban készíttetnek.

Szöllő-oltványok: Sima zöld oltvány Ripária portáliston, a legkiválóbb borfajok 100 drb. 5 forint, 1000 darab 45 forint; a legkiválóbb csemegefajok 100 darab 8 forint 1000 75 forint igen erős szép gyökere s 2 éves Ripária portálistra nemesítve, a legkiválóbb borfajok 100 drb. 12 frt 1000 darab 100 forint. Csemege és lugos fajok, a legkiválóbb fajokból 100 drb. 16 frt. európai gyökeres borfajok 100 drb. 1 frt; csemege fajok 100 drb. 2 frt; 2 millió Ripária portálist sima I-ső osztályu 100 drb. 1 frt 20 kr., 1000 darab 10 frt II-od osztályu 100 drb. 60 kr. 1000 drb. 4 frt.; gyökeres I-ső osztályu 100 drb. 20 frt, II-od osztályu 100 drb. 12 frt. Riparia, Solonis és Monticola ugyancsak oly árban, mint a portálist.

Egyéb kertészeti cikkekről, valamint szőlő-oltványokról faj és árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgál, kiváló tisztelettel

Farkas József kereskedelmi műkertészete Nagy-Váradon.